

HERRI ADMINISTRAZIOETAN HIZKUNTZA NORMALIZATZEKO ZUZENDARITZAREN TXOSTENA

Espedientea: DNCG_LEY_1950/18_04

Gazteriaren Euskal Lege Proiektuaren berri jaso dugu bide telematikotik Herri Administrazioetan Hizkuntza Normalizatzeko Zuzendaritzan, martxoaren 7an, Tramitagune tresna informatikoaren bitartez, Enpleguko eta Gizarte Politiketako Sailak bidali digu, eta derrigorrezko txostena emateko ere eskatu digu.

Eskaera horri erantzunez, xedapen orokorrak egiteko prozeduran euskararen erabileraren normalizazioaren ikuspegia txertatzeko araubidea ezartzen duen azaroaren 6ko 233/2012 Dekretua, eta Kultura eta Hizkuntza Politika Sailaren egitura organikoa eta funtzionala ezartzen duen apirilaren 11ko 82/2017 Dekretuaren 14.1) artikulua oinarri hartuta, txosten hau ematen dut:

a) Hizkuntza arloko araudiaren betetze maila.

Abuztuaren 31ko 128/2007 Dekretuak xedapen orokorrak egiteko prozeduran euskararen erabileraren normalizazioaren ikuspegia txertatzeko araubidea ezarri zuen: “*euskararen erabileraren normalizazioaren arloan eskumena duenak araua prestatzeko hasierako fasean esku hartu ahal izan dezan*”. Azaroaren 6ko 233/2012 Dekretuak, aurrekoa indargabetuz, bere 4. artikuluan eskaera egiteko epea ezartzen du:

“Proiektua izapidetzen ari den sailak egingo du aholkularitza txostena emateko eskaria, hori taxutzeko espedientea behin behineko onartzeko agindua publiko egin ondoren, eta instrukzioa egin duen saileko zerbitzu juridikoak dagokion txosten juridikoa eman ostean”

Izapidetutako dokumentuetan jasotzen denez, aztertzea eskatzen zaigun lege proiektuaren alde aurreko onarpenera 2018ko abenduaren 18koa da eta, urtarrilaren 18koa Zerbitzu Juridikoaren txostena. Bete da beraz aipatu Dekretuak xede honekin arautua.

Bestalde, aipatzekoa da hasieratik zintzilikatu direla Lege Proiektuaren euskarazko zein gaztelaniazko zatiak; beraz, bete dela abenduaren 22ko 8/2003 Xedapen Orokorrek Egiteko Prozeduraren Legearen 7. artikulua. Artikulu hori jarraiki, aldez aurreko onarpenak legearen testu osoari buruzkoa izan behar du; euskarazko zein gaztelaniazko zatiak barne.

Xedapen hori betearaztera begirakoa da Eusko Jaurlaritzak 2013ko maiatzaren 14an hartutako Erabakia, lege, legegintzako dekretu, dekretu edo agindu izango diren xedapen orokorrak bi hizkuntzetan idazteko neurriak onartu zituena:

“betiere dagozkion negoziazio, audientzia eta kontsultak egiteko izapideak egin baino lehenago; izapide horiek guztiak ele bitan dagoen testuarekin egin beharko dira. Ondorengo instrukzio faseetan ere, derrigorrezko txostenak eta irizpenak eskatzeko orduan, bi hizkuntza ofizialetan idatzitako testua bidaliko da.”

Ildo beretik, izapidetzearen baitan jasotako txostenek testuaren zati biak hartu beharko dituzte kontuan eta, urratsez urrats, egokitzapenak bietan egin beharko dira. Tramitazioaren baitan egiten diren moldaketak testuaren zati bakarrean burutzea (usadioak ikusita, gaztelaniazkoan oro har) eta amaieran horren itzulpena egitea lege urraketa litzateke; horrelakoetan, prozeduran erabilitako hasierako testuaren erdia alboratuz (euskarazko zatia, adibidez), izapidetzearen ibilbidea jarraitu ez duen testu berri bat onartzen delako.

b) Euskararen erabileraren normalizazioaren gaineko eragina.

Aztergai dugun Gazteriaren Euskal Lege Aurreproiektuan badaude euskarari erreferentzia egiten dioten zenbait hizkuntza aipu:

Lehenengoa, bere zioen azalpenetan 10/1982 Legea Euskararen Erabilpena arautzen duenari egiten dion aitorpena, eta geroago beste aipamen bat egiten da euskararen eta gazteen arteko harremanari buruz:

“...euskara oso garrantzitsua da aspalditik gazteen arteko harremanetan eta haien prestakuntza elebidunean”

Bestalde, Lege proiektuaren helburua, bere 1. artikuluan garatzen dena, hau da:

“...Gazteei beren eskubideak egikaritzeko babesa eta erraztasunak ematea, haien izaera edo baldintzak edozein izanik ere; gazteek gizartearen garapen politiko, sozial, ekonomiko, jasangarri eta kulturalean aktiboki parte har dezatela sustatzea, eta gazteen autonomia eta emantzipazioa posible egingo duten baldintzak sortaraztea, haurtzaroan hasitako etengabeko prozesuaren amaiera gisara”

Aipatutako helburua aurrera eramateko 5 artikuluan, n) atalean, printzipio orokorrak jasotzen dira. Artikulu horretan euskararen normalizazioaz dihardu bai gazteen esparru pribatuan eta baita administrazioarekin dauzkaten harremanetan.

Kontuan hartu beharko da Euskadi 2020 Gobernu Programan herri-helburu bezala eta baita euskararen Agenda Estrategikoaren helburu estrategikoen artean jasotzen dela euskal herritarren euskara gaitasuna ugaritzea, eta lortzea 25 urtetik beherako %75 euskal hiztun izatea; beraz, lege proiektuaren 2.c atalean dionean “Gaztea 12 eta 30 urte bitarteko pertsonari esaten zaio...” aurrekoak aipatzen diren sujetuak dira.

Lege proiektuan agertzen den aipamen hau egokia iruditzen bazaigu ere, Euskadiko Autonomia Erkidegoko administrazioek euskararen normalizaziorako hartu beharreko neurri batzuk aipatu behar ditugu: hain zuzen ere, 10/1982 euskararen erabilera normalizatzeko oinarrizko legearen 5.2 eta 6.1 artikulua, non aurreikusten den herritarrek euskara eta gaztelania erabil dezaketela ahoz nahiz idatziz, herri administrazioekiko harremanetan, hala nola arreta eurek hautatutako hizkuntzan jasotzeko eskubidea.

Egokia izango litzateke, gure aburuz, bermatzea Gazteriaren Euskal Legearen eraginez gazteek herri administrazioetatik jasotzen duten informazio guztia Euskadiko Autonomia Erkidegoko bi hizkuntza ofizialetan egongo dela eta berme hori lege proiektuan aitortzea. Horretarako, honelako testu bat txertatzea proposatzen dugu:

“ Lege honen ondorioz euskal herri administrazioetatik jasotzen duten informazioa Euskal Autonomia Erkidegoko bi hizkuntza ofizialetan egongo da eskuragarri. Era berean, herri administrazioekin dituzten harremanetan, gazteek euskara eta gaztelania ahoz nahiz idatziz, erabiltzeko eta arreta hautatutako hizkuntza berean jasotzeko eskubidea bermatuko da”.

Honetaz aparte, eta 2018-2022 Eusko Jaurlaritzan Euskararen Erabilera normalizatzeko Irizpide Orokorrak eta Plan Nagusiaren 50 helburuan jendaurreko lanpostuei buruz jasotzen dena kontuan izanik, Gazteriaren Euskal Lege Proiektuaren 24.3.b) eta c) atalak horrela moldatzea proposatzen dugu:

“b) jendeari arreta egiteko ordutegia: astean 20 ordutik beherakoa ez, eta gutxienez lau egun. Herritarrak euskaraz artatuak izango direla ziurtatu beharko da.

c) Burutuko dituzten arreta-funtzioak modu egokian garatzeko moduko langile elebidunak eta baliabide materialak izatea”

Helburu hori jarraituz, gainera, 26 artikulua honela berridaztea proposatzen dugu:

“1.- Haur eta gazteen aisialdirako hezitzaileak prestatzeko eskolek betekizun hauek bete beharko dituzte aitorten ofizialerako:

a) Euskal Autonomia Erkidegoan bitarteko materialak eta giza baliabideak edukitzea, hala zeregin administratiboak nola jarduera pedagogikoak garatzeko; eduki ere bai, eman beharreko prestakuntza-ikastaro edo -moduluak egoki gauzatzeko nahikoak eta horiek euskaraz emateko ezinbestekoak diren baliabideak.

b) Zuzendariak unibertsitate titulua edo baliokidea izatea, eta haur eta gazteen aisialdirako heziketa jardueretako zuzendariaren titulu edo diploma ofiziala, hala nola bere titulazioari dagokion euskara maila, titulazioak edota salbuespenak egiaztatuta.

2.- Aitorpen ofizialaren bidez, eskolak eskaini ahalko ditu haur eta gazteen aisialdirako heziketa jardueretako begirale eta zuzendari titulua lortzeko ikastaroak edo moduluak, besteak beste, erregelamenduz ezarritako betekizunak bete ondoren. Betekizun horien artean begiraleek, gutxienez, euskaraz B2 maila egiaztatuta edota salbuetsia izatekoa egongo da.”

2015eko uztailaren 10ean Hizkuntza Politikarako sailburuordeak Euskararen Aholku Batzordearen Euskara 21 Batzorde-atalaren aurrean “Eta hemendik aurrera zer?” dokumentuari egindako ekarpenak kontutan izanik egin zen txostenean esaten den moduan “hiritartu” egin da euskal hiztunen komunitatea. Eta euskal gizartea bera ere, oro har, asko aldatu da denbora berean. Informazio eta Komunikazioaren Teknologiek (IKT) eta internetek erabat aldatu dute herritar askoren bizimodua, bereziki gazteena.

Euskararen hazkunde soziala nagusiki gazteen artean gertatu da, gertatzen ari da eta hala izaten jarraituko du, hots, era guztietako aldaketek gehien eragiten duten adin-taldeetan.

Hori kontuan hartuta, Lege proiektuaren 32 artikuluan informazioaren eta komunikazio teknologien erabilera aipatzen denean, gomendatzen dugu aldaketa batzuk egitea, hona hemen:

“1.- EAEko administrazio publikoek informazioaren eta komunikazioaren teknologiak erabiltzea, euskaraz bereziki, sustatuko dute gazteen partaidetza eta informazioa errazteko, eta, horretarako, aukera hauek emango dituzten webguneak sortuko dituzte:

a) Administrazio-izapideak egin ahal izatea eta halakoak ahalik eta gehien erraztea, euskarazko bertsioen kalitatea bermatuz beti ere.

b) Administrazioaren gardentasuna hobetzea, gazteriaren arloan sortzen den izaera publikoko informazio oro Gazteentzako Informazio-sarean sartuta, euskaraz gutxienez.

c) Sare telematikoaren bidez administrazioen arteko euskarazko harremana bultzatzea, herritarren onurarako.

d) Elkarteen sarea herritarren artean ezagutzera ematea.

2.- Baliabide teknologikoen erabilera orokortzen den neurrian, administrazio publikoek herritarrentzako sare informatikoak garatuko dituzte, gazteek aukera izan dezaten, gazte-gaietan, zerbitzuetako arduradunekin elkarrengandik, eztabaidetan parte hartzeko eta ekarpenak egiteko edozein delarik .erabiltzen duen hizkuntza ofiziala eta

bereziki euskararen erabilera sustatuz. Edonola ere, datu pertsonalak babesteari buruzko indarreko legeria betetzea bermatuko da”.

Gure ustetan, egokia litzateke, halaber, Euskal Autonomi Erkidegoko administrazioaren egikizunen artean aipatzen den eta legearen 7. artikuluan, b) atalean, esaten dena osatzea; testua horrela geratuko litzateke:

“b) EUSTATEk ezarritakoarekin edo planifikatutakoarekin bat etorrira, Gazteriaren Adierazle Estatistikoaren Sistema planifikatzea, diseinatzea, lantzea eta mantentzea erregelamendu bidez zehaztuko den moduan, gazteei buruzko ezagutza egunean izate aldera eta gazte-politikaren plangintzaren, jarraipenaren eta ebaluazioaren koherentzia- eta egokitasun-mailak ezagutze aldera; pobrezia eta gizarte-bazterketa jasateko arriskuan dauden pertsonen estatistikak ere sartu behar dira, euskararen egoeraren araberrako adierazleekin batera”.

Lege Proiektuaren IV tituluaren erakundearen arteko koordinazioaz aritzen denean, ez da kontuan hartzen euskararen ikuspuntua EAEko Gazteriaren arloko Erakundearteko Koordinazio Organoa arautzerakoan, ezta organo horren funtzionamenduz aritzen denean, beraz gomendatzen dugu atal berri bat (38.8):

“8. Kide horien artean elebidunak aukeratzea bultzatuko da. Eta elebakarrentzako, hala gertatuko balitz, baliabideak jarriko dira, nork hautatutako hizkuntza egin ahal izan dezan”.

IV. tituluarekin amaitzeko, II. kapituluan aipatzen den Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioiko Gazteriaren Sailarteko Batzordekideek bertoko bi hizkuntza ofizialetako edozeinetan egon daitekeen dokumentazioa kudeatu beharko dute. Gainera, komenigarria ikusten dugu jarraian proposatzen dugun testua edo antzekoa txertatzea gainontzeko kideen hizkuntza eskubideak modu eraginkorrean bermatzeko eta administrazioak jarraitu beharreko efikazia eta efizientzia irizpideak jarraitzeko:

“Batzordekideak izendatzerakoan, kontuan hartuko da horiek Euskal Autonomia Erkidegoko bi hizkuntza ofizialetan, gutxienez, B2 maila izango dutela. Batzordekideek euren jardunean hizkuntza ofizialetako edozein erabili ahal izango dute, euskararen normalizazioa helburu.”

V. titulua, ikuskatzea eta zehapen-araubideaz diharduenak ere, uste dugu zenbait moldaketa beharko lituzkeela, esate baterako:

42. artikuluan jaso beharko litzateke ikuskatze-eginkizunetan diharduten langileek gutxienez Euskal Autonomia Erkidegoko bi hizkuntza ofizialetan, C1 maila izango dutela eta, ikuskatze-lana amaituta, emaitzak jasotzen diren aktak gutxienez euskaraz egin beharko direla.

Era berean, 43 artikulua ere moldatu beharra dago, gure iritziz, aditzera emateko EAEko Administrazioan gazteriaren arloko eskumena duen saileko zuzendariari goi-ikuskaritzak garatutako jardunak eta idatzitako txostenak eta irizpenak ele bietan jakinaraziko zaizkiola.

44. artikulua, berriz, Ikuskatze-jarduera arrunta arautzen duena, horrela geratzea proposatzen dugu:

“1.- Ikuskatze-jarduerak eginkizun nagusi hauen arabera gauzatuko dira, zeinak erregelamendu bidez garatuko baitira:

a) Lege hau eta beronen garapen-arauak betetzen direla zaintzea eta egiaztatzea.

b) Arau-hauste izan daitezkeen eta partikularren erreklamazio edo salaketen xede izan diren gertakariak egiaztatzea.

c) Lege honetan xedatutakoa betetzen dela bermatzeko beharrezkoak diren kautelazko neurriak proposatzea.

d) Dagozkion zehapen-prozedurak hasteko proposamena egitea.

e) Edozein laguntza publiko jaso duten gazte-jardueren garapenaren kontrola bermatzea.

f) Gazteentzako jarduerak, zerbitzuak eta ekipamenduak erabiltzen dituzten pertsonen eskubideak errespetatzen direla zaintzea, hizkuntzarena barne.

g) Jarduerak, zerbitzuak edo ekipamenduak aitortze-arauetara egokitzen direla egiaztatzea.

h) Ebaluazioa eta lan pedagogikoa egitea, zerbitzua hobetze aldera.

i) Gazteen euskarazko partaidetza ere sustatzen dela zaintzea.

2.- *Gazteentzako jarduera, zerbitzu eta ekipamenduen arduradunek eta haien ordezkariak eta enplegatuek ikuskatze-lana errazteko betebeharra dute. Horretarako, bulego, obra eta instalazioetan sartzeko utziko diete ikuskatzaileei, eta dokumentu, liburu eta erregistroetara irispidea izaten ere bai; oro har, gertakariak hobeto ezagutzeko eta ikuskapena burutzeko bide guztiak irekiko dizkiete. Horrez gain, ikuskatze-bisiten liburuek, ele bietan, izan beharko dute, behar bezala bideratuta, non ikuskatze-lanen emaitzak idatziko baitira.*

3.- *Ikuskatzaileek, beren burua identifikatu ondoren eta aurretiazko jakinarazpenik egin beharrik gabe, lege honetako aginduen mendeko jarduerak, zerbitzuak eta ekipamenduak aztertu ahal izango dituzte. Horrez gainera, edozein motatako egiaztapenak egin ahalko dituzte, eta erabiltzaileekin edo haien legezko ordezkariekin elkarrizketak izan hizkuntza ofizialetako edozeinetan. Hitz batean, esleitu zaizkien eginkizunak betetzeko beharrezkoak diren jardun guztiak burutu ahal izango dituzte.*

4.- *Ikuskatzaileek edozein informazio eskuratzeko edo interesdunak dagokion bulego publikoan agertzeko eskari arrazoitua egin ahal izango dute, zitazioan zehazten den xedearen arabera. Zitazioa egiteko, beren-beregi egingo den akta edo zuzenbidean baliozkoa den beste edozein jakinarazpen modu erabili ahal izango da. Eskari eta dokumentu hauek ele bietan edo euskaraz egon beharko dira”.*

Adeitasunez,

Joseba Lozano Santos

Herri Administrazioetan Hizkuntza Normalizatzeko zuzendaria